

להזדרזת נתן

גליון רנ"ט (שנה ו') ♦ פרשת האזינו - שבת שובה ♦ חודש תשרי שנת תשפ"ז

תורת נתן

פנינים מספר
"להורות נתן" על התורה

תאמין.

חסרון ההשגה תלוי באדם ולא בישרות התורה

הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט

אל אמונה ואין על צדיק נשך הוא שחת לו לא גנו מוקם דור עקש וקפחתי (לכ-ד.ח.א) יש לפרש עפ"י מה שנאמר (הושע יד. י) כי נשכים דרכי ה' ונצדקים ילכו בם ופושעים יקשלו בם, ובאר החפץ חיים ז"ל עפ"י משל לשיכור ההולך בשוק ומתנווד מחמת שכרותו, אולם הוא חושב שהוא מתנווד בגלל שהדרך הוא עקום, אבל האמת שהדרך היא ישרה ורק הוא עצמו כושל בדרכו בגלל שכרותו, והראיה שהרי העולם כולו הולך בדרך זו ביושר, וכמו כן הרשעים חושבים שדרכי התורה אינם בישרות הם אולם האמת היא שדרכי התורה טובים וישרים מאוד, אלא שהרשעים הם אשר דרכיהם עקומים, וע"כ מדברים עקש בדרכי התורה דוגמת השיכור החושב בהולך ישר הולך וכל העולם עקש ופתלתול. והיינו שירים דרכי ה', והראיה, שצדיקים ילכו בם, ורק פושעים יקשלו בם מפני שהם פושעים עכ"ד. וזה שאמר הכתוב, הצור חמים פעלו וגו' צדיק וישר הוא, שישירים דרכי ה' - שיהיה לו, מה שמייחסים השחתה לדרכי הש"ת ח"ו, לא, איננו אמת, אלא בניו מומם, מומם והחסרון הוא בבנים, כי הדור עקש ופתלתול בחביתו ופושעים יקשלו בם.

ובזה יש לפרש מה שאמרנו בספרי, הצור תמים פעלו, הצייר שהוא צר את העולם תחלה וצר בו את האדם תמים פעלו פעולתו שלימה. והכונה משל לצייר אומן שצייר תמונה נאה מאוד, ובא אחר ואומר שהתמונה היא עקומה, ענה לו הצייר שהתמונה היא ישרה רק עיניו עקומות. והנמשל שהקב"ה צייר וברא את האדם ישר, וכנאמר (קהלת ז' כ"ט) אשר עשה האלקים את האדם ישר, ורק יצרו הרע הוא שמעקם עיניו ומטעוה לחשוב שיש חסרון בחיק הקב"ה ח"ו בבריאת האדם, ובאמת צדיק וישר הוא.

וזה מה שנאמר (האזינו ל"ב מ"י) כי לא דבר יקר הוא מכם, ואמרו בירושלמי (פאה פ"א ה"א) ואם ריק הוא מכם הוא ולמה מפני שאין אתם יגיעין בתורה עיי"ש, והכונה כי יש מי שאינו מבין בדברי תורה ותולה את החסרון בתורה ח"ו, ובאמת החסרון הוא בו עצמו שאינו מתייעב להבין את דברי התורה העמוקים מני ים, ואין אדם יכול להבינה אלא על ידי יגיעה, יגיעה ומצאתי

דבר בעתו

אין הקב"ה מבקש מחשבה טובה כפי ערכו של הקב"ה אלא כפי ערך כחו של אדם

מחשבותיו. ואם תאמר הלא גם מחשבה טובה באמת ובתמים אף הוא קשה מאוד, ואין יזכה לזה בשר ודם שתהא מחשבתו בתשובה שלימה באמת, על זה אמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שאין הקב"ה מבקש מחשבה טובה כפי ערכו של הקב"ה, אלא כפי ערך כחו של אדם, ואף מחשבה טהורה כוזר צריה ומקובלת לפני השם יתברך.

ויעזור השם יתברך שנוכח לשוב לפניו באמת, ובזכות זה נזכה להיות כתובין וחתימין בספרן של צדיקים גמורים. ואמרו ז"ל (יומא פא) גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה, ונזכה לראות בגאולתן של ישראל על ידי גואל צדק במהרה בימינו אמן.

(מתוך הספר החדש דרשות לשבת שובה)

דלשו ה' הקדמונה קריאה קריה, יעוב לשע דרכו ואיש און מוקשבתיו וגו' כי לא מוקשבתיו מוקשבתיו וגו' (ישעי' גל.ח.ג).

ואמרו ז"ל (ראש השנה יח) דרשו ה' במצאנו, אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. והוא כנאמר הנביא (הושע יט ט) ואני כבדו רענ מנני פריך נמצא, ופירש רש"י שהקב"ה נכפה לישראל כעץ ברוש כדי לאחוז בידים של ישראל, והיינו בעשרת ימי תשובה אשר אז הקב"ה משפיל עצמו בכיכול כלפי ישראל כדי שיוכלו לשוב לפניו, ואז התשובה קלה יותר מנכשאר ימים. ואמר כי התשובה הוא, או שיעזוב רשע דרכו לגמרי וזהו התשובה השלימה. ואף אם אין בכחו לתקן מעשיו בשלימות, לפחות יקבל עליו במחשבתו לשוב בתשובה שלימה, והיינו ואיש און

שיח מזהר"ן

פנינים מספר
"שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק רשכבה"ג רבינו עקיבא איגר זי"ע

אבד"ק פוזנא יצ"ו

י"ג תשרי | מאמר א'

גזע ייחוס:

זקני רבינו הקדוש עקיבא איגר זי"ע, נולד ביום י"א חשוון תקכ"ב באיוזנסטאט - שהיתה אחת משבעת הקהילות שיכלו היהודים להתגורר בהם - לאביו הגה"צ רבי משה גינז זי"ע, שעל מצבתו חקוק לאמור, "משה איש האלקים", וקרו בו לומר שבדאי בנו וע"א ציוה לכתוב כן, וידוע שרע"א לא היה מגזים בתארים מופלגים [עד שפעם שאלו אותו מדוע אינו כותב בתשובתו לתלמידיו את הכינוי "תלמיד", השיב רע"א בענותו הנודעת, שהטעם לכך הוא, כי אינו יודע לכתוב מיהו התלמיד של מין]. זקינו אבי אמו היה הגה"ק המפורסם רבי עקיבא איגר הראשון זי"ע בעמח"ס "משנת דברי עקיבא". רבי משה גינז היה נין ונכד להגה"ק המפורסם רבי אברהם ברידא זי"ע שהיה ראש ישיבה בפראג ואח"כ רב בפרנקפורט, והגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע כותב עליו, שרוב גדולי ישראל הם תלמידיו רבי אברהם ברידא, ורע"א מביא בקטע הראשון של ספרו "דרוש וחידוש" דבר תורה בשם "זקני מאור הגולה רבינו אברהם ברידא", עיי"ש.

אמנו היתה גם היא אשה חשובה מאד, ובש"ת רע"א (ח"א פסקים סי' כ"ט) מתארה אחיה הגה"ק רבי וואלף איגר זי"ע מלייפניק, "אחותי היחידה הצדיקת ומלומדה גברא מרת גיטל תחי". ראיתי בשם אמו של רע"א קושיא נפלאה, דהנה ידועים הם דברי האריז"ל, שכל הנזהר ממשוה חמץ בפסח מובטח לו שלא יכשל בעבירה כל השנה. והקשתה פה קדוש, מהא דשבת (נ"ג) לא יקרא לאור נהר שמוא ט"ה, אמר רבי שמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה, פעם אחת קרא וביקש להטות, אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור נהר, רבי נתן אומר קרא והיטה. והקשו בתוס' דאמאי לא פריך דאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים (גיטל ט"ה), ותירץ רבינו תם, דלא פריך כן אלא גבי אכילת איסור שגגא הוא לצדיק ביותר, עכ"ד. וקשה, הלא לדברי האריז"ל הנזהר ממשוה חמץ מובטח לו שלא יכשל בשאר עבירות כל השנה, ורבי שמעאל רואי שלא נכשל באכילת משוה חמץ, דהרי לענין מיד דאכילת אמונה דאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים, וא"כ איך בא לידי חטא שקרא והיטה. [ראה מה שכתבנו בס' להורות בס' (מופיעים ח"א עמ' קכ"ד) ליישב קושיא זו בארוכה ואכמ"ל].

רבנותו:

בחייתו ילד בן י"ב שנים, שלחו אביו רבי משה לישיבה הגדולה בברעסלא, שדורו הגה"ק רבי וואלף איגר זי"ע [אחי אמו של רע"א] עמד בראשות הישיבה דשם. וגופא דעובדא הכי הוי, באחד הימים התעוררה בישיבת ברעסלאי שאלה חמורה, ולית גור נהר דאפקוניה [ש ציין שהגה"ק רבי ישעיה פיק זי"ע, אף הוא התגורר בברעסלא, וגם הוא לא

המבשר בעמוד הבא

יפה נדרשת

טעם שנוהגין לומר פלפול בדרשת שבת שובה

המוכשר והמתאים להביע את הכרת תודתנו למשה רבינו, הוא בדרשה שדורשים על פי תקנת משה רבינו, והוא בשבת הגדול ובשבת שובה שהן דרשות של משה רבינו - ועיין פרי מגדים (אורח סי' ת"ל משניות זכב ס"א) דמשה רבינו דרש במצרים בשבת שלפני הפסח - ומשום כך נוהגים שבודרשו זו דורשין גם בפלפול דאורייתא שהוא תורתו של משה רבינו.

גם יש לומר טעם שנוהגין לומר בדרשה גם פלפול, דהנה בקרא נאמר כתב לך, ועל כן סבר רבי יוסי ברבי חנינא לומר שהתורה על הלכותיה לא ניתנה אלא למשה ולזרעו בלבד ולא לשאר ישראל אלא שנהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ומעתה יעלה על הדעת לומר, דכיון שהתורה ניתנה לישראל רק על ידי טובת עינו של משה והוא בגדר מתנה לישראל, אם כן אם אין ישראל רוצין לקבל המתנה הרשות בידם, ואם כן כשדורשין הלכות בלבד את המעשה אשר יעשו, יטעון הטוען שאינו רוצה לקבל, שהרי לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו ולא לכל ישראל, ולכן דורשין גם פלפול התורה, להראות כי מלבד ההלכות איכא חלק גדול בתורה שהוא הפלפול, וממילא שפיר מצינן לאוקמי קרא דכתב לך לפלפולא וכמסקנת הפלפול דכתב לך נאמר רק על פלפולא, ואם כן שפיר מוכח דהלכות התורה ניתנו לכל ישראל ולא רק למשה ולזרעו, ואם כן דואי שמחוייבין לקיימן - ונמצא שכדי שיקבלו את ההלכות צריך לדרוש מוקדם פלפולא דאורייתא, דאי לא דאיכא פלפולא דאורייתא הוה אימנא דהלכות התורה ניתנו רק למשה ולזרעו ולא לכל ישראל.

(מתוך הספר החדש דרשות לשבת שובה)

הודעה משמחת - אור חדש הופיע

ספר

להורות נתן

דרשות לשבת שובה ח"א

דרשות והוספות חדשות מכתב יד של מרן רבינו שר התורה נזר ההוראה זי"ע"א

הלכה למעשה

סוגיות הגמ' מענינא דיומא

דרוש ואגדה מעניני החג

ובנוסף תמצית הענינים - להקל על המעיין

ניתן להשיג בטל: 0534180312

אבל הגאולה המוקדמת היא מה שאנו מתפללים בתפלות הימים הנוראים, ובבן יתקדש שמו' ה' אלקינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וכו', והיינו שישראל עמך ירושלים יתקדשו בקדושת השם יתברך. ובבן יתפחד' ה' אלקינו על כל מעשיך ואמתך על כל מה שבראת יראוך כל המעשים ויחשבו לפניך כל הברואים וישעו כולם אגודה אחת לעשות ציון בלבב שלם. וכן כבוד ה' לעמך ישראל יראוך וכו', ואמתת קרן לרוד עמך וכו'. ותמלך אתה ה' אלהינו. ויהיה לה מלכות. ובכן תב הרמזים' שהיו

רע"א אחרי נישואיו למד בליסא, והיה אדם חלש מאוד, וביומי צעירותו היה בן מדוכא בספורים, עד כדי שפיקוקים היה מוכרח להניח את ראשו בין כריזי, כדי להרגיע במקצת את יסוריו העצומים. הרופאים אסרו עליו ללמוד כדי שלא יאצמץ את ראשו, אך מרוב חשבת התורה שיהיה בקרבן באש קודש, לא שעה לדברי הרופאים, אלא הגביר חילים ליהודה לעבודתו, עד שהרופאים מאי שהווא אדם מלעלעל מדרך הטבע האנושי, איש אלקים וממש. ונצמו כותב ביצואותו לבניו, שלא יספידו אותו מחוץ למוך, ואפילו בעיר שחייו אותה, לא ילמדו עליה שבחים ותוארים, רק יאמרו שמונים היותו בן ט"ז שנים, לאמו תורה עם תלמידים מתוך יסורים גדולים. והנה בפסיתורו נראה איך קבלה, ומצא שלעקר ששים שנה סבל יסורים גוראים וסבלים אבהא.

[illegible]

דרך לימודו של רע"א היה באופן מופלא ביותר, כי ראשו היה חד וישר, ולא לכל לסבול דברים שאינם מובנים בפשטות. מרוב עמקתו שהיה זדייקן גדול, היה קשה לו הרבה קושיות ואין פתור אותם בידו, והניח אותן לספר "קושיות עצומות", בו רשם אלף וארבע מאות קושיות, קושיות, אשר רובם ככולם נדפסו בגיליון ח"ס"א בדרוש וחיזוק של רע"א. ראיתי מבנו שבע"ה הגה"ק הנצ"ב מנחם מנחם ז"ע שכתוב על אביו, שכתב ממש למשולש של רע"א. היה מרביץ בעניניו פי כמה וכמה מספרים אחרים שבתוכן באירוחם. אז שמעתי בשם הגה"ק בעל "אבני נזר" ז"ע שהיה אומר, שאע"פ שאין להקשות על האחרונים אם בדברים שזכרנו זה את זה, אבל הצל רע"א סתירה בדבריו הוה קושיא אימתא, כי סדר לימודו היה בריב"ב

אינא בטור ארץ (סי' תפ"א) להתענות בעשרת ימי תשובה. אולם בדור הזה שירדה חילשה לעולם לאץ' בכחיה להתענות, ואם כן נסמחה תשובתו ונחלשה – אונם בנרם על זה באמרו שזכה **לפסל** על דא **אָלְקִי**, ואיך, קחו עִקְמָם דְּבָרִים, שיעשו תשובה בדיבור, והיינו לשמוע על דיבורו בלשונם ובהם הכנסת תורה התפילה, וכן שילמדו דורו, והנה קבענו ענין שיעור משיית והכלה יום יום בן מתן לעשרים, ומזכיר ואי עליור במה שראיתי לפעמים שיש אשר בשעת הלימוד יוצאין לחוץ ועוסקים בדברים בטלים, ואח' בכלל מסיר אותם משמוע תורה גם תפלתו תועבה (שם) וזהו הלא חזקו מחובבים לומר תורה בתמידות, ואם שיש על התפסד לשלול הפרנסה מעכב, אולם אם בשעה שפנינים מסיידא ויש לפניו מקום לעמוד ומכל מקום יש מוסתתים בשעות, ר"י הו' חכמי לשונם חרירי לדבר, ונצוה הואל וא' נמנה עמם שהוה מעות אשר אל כל לקוח (בכריתו), כל ימיה יענה ביום הדין שאיבד תורה בידים, ואמרו חכמינו ז"ל (נדה עג.) כל השווה הלכות בכל יום מוטבל לו שהוא בן עולם הבא, נמצא שאשר לזכות בעלם בטהרה מוטב.

ראי כי זמן הלימוד של כמה משניות והלכות מצער הוא, מכל מקום אסור לגלול בו, משל לחנות גדולה שיש מוכרים משורין ועוד ועוד כמות: יקרות לטור, ולכאורה תקשי בשלמא אינו עני מוכר שורין נעל כי אין לו דין ממונה כסחורה כסחורה, אבל מי שיש לו ממון לכמוד ולקנות כמות: יקרות למה יעקש בשורין ועל, אולם התשובה היא, פסוטה ופורה, וספספת לחשבון גדול (פסוק ח), ואף שהריוה על כל שורין מצער, וואו, אבל במשך הזמן מצטבר לחשבון גדול, ועוד שעל ידי שקטיונים נכנסים לקנות שורין ועל שהוא בול, ופתני לקנות גם דברים יקרים שורויהם מרובים, ולולא לא היו נכנסים לכתחלה לקנות דברים יקרים, והנמשל, שאף שהמשניות וההלכה לעומדים עליו הוא רב מצער, אבל במשך הזמן מצטבר לחשבון גדול, וכמו שזכרנו בשתיים שקעבו שלשה סדרים משניות מועד ושנים מניין, והוא רכוש גדול מאוד. ועוד שכל יד זה יתעוררו לשקוע עוד, כי יצא גורא מצוה וכל משלם יתור כי תתעוררו השקעות הקמות

ידע להשיב על השאלה החמורה]. שלח רבי וואלף איגר את הקושיא
לרבי יהודה בן משה שהתגורר באיינזשטאט, והוא הרצה את הקושיא לבנו
ל"ע"א אהיה כאמור ליד קטן, שלח תידין לרבי הקושיא שכל חכמי
ברעסלאוו נתחבטו בה כמה ימים, והשיב תשובה מקולעת וכוונת. שלח רבי
משה גינז את תשובת ביה לרבי יוסף וואלף ברעסלאוו, וכל החכמים
התפעלו על למאוד מוצגם צחות שכלו שי הילד, בשיעור לענות על
שאלתם החמורה, והפצירו מאוד ברבי משה שיאילץ משובו לשלוח אליהם
את הילד, כדי שיזילו גם הם להתענג מזיו חכמתו הבתירה, ואכן שלחו רבי
משה ללמוד בישיבת ברעסלאוו, וגם שולח נצמחו און ישראל וקדושו בימי
חרבות, כדי לימז וצמחי בליטא.

יְבוּס אמרתי מכבר מה ישיכן לומר בדרך אפשר, והוא חידוש גדול, דהנה יצ"א שם ממפתחות האמיתית היה 'עניו', ובכל התשובות אור חותם, 'הק' עקביתא גיזו מאש' [אינשטאטן] והם אבוי רבי נקרא רבי משה רבי ברום. שחבתי בדעתי לפשר הדבר, דהנה כשנסער עניו ברעסולאיו ללמוד בישיבה אצל הדור, הרי באותם הימים אל יכלו היהודים להתגורר בכל הקמנויות, וכדי להתגורר בעיר, היו צריכים להיות בעל זכות אורח, וכדי שהילד יוכל לדור ברעסולאיו אצל דור, היו צריכים להיות אורח שם. שם ממשפחות 'עניו' שלשם ממשפת וואו 'אורג', וכן אמרו לשלטונות שהוא ממשפחת אורג ומילדיו של רבי דודא, וכן יכל עניו לשבת ברעסולאיו על מי מנוחות, ורבותו הימים נשאר שמו 'רבי עקיבא אורג'.

הבהוּתוֹ בן ח"ח שנים לקח את מותשבי ליסא, הגביר המפליא והמפורסם ומוזכר אצדק מרגוליות זצ"ל [לשוֹן ברך וואלף איגר תפארת חז"ל] ונחתו בן בתו, וחותנו פירסנו והרחיקו על שחלומו. באחד הימים פרצה בשריפה בליסא, ובעקב שריפה רחוקה חותנו ממנסיו, ושבו לא יכל להתיקו על שחלומו נקבם מקדם, והוכרחו עזר שאל בטובות לקחת על עצמו את כל הרבנות. בתחילה הלך לקהילת מרקיש-פרידלאנד, אך ער"א אהב ביותר פשוט פני ואופן לקחת את הרבנות. על הגדיל נלכדו בדברים המזמורים ושרידי אדוות הרבנות. שני מכתבים שכתב ער"א מורח בארץ ירב, ובין הדברים הוא כתב, "מוצא אני לפני מר ממות את ענין הרבנות, ואף סכנה גדולה לנפש, ואף סכנה רבנית חי ויחי, הלא גם ענין עברו סי באוניו ורבים עיברו, ואפע"ל את נתנו לילי דרד ולמיני תנבים, וזני ה יאמר שישקוהו לאכול מאכלים קלים ולבדוש מלבושים נאים, הלא כמח אישני אישית שמורדים שלא אכלו י כן אלם חלשוע, והלכינו מבלבבוסים גרועים, וזני גם אתחנו כמחוס, והוצאת קלה כזו אפשר להיות מלמוד ושומר לילה". מנכבחת אחר כתב ער"א, "רוב תפילותינו מינו הרעאיה הוא שאוכל לעזוב את הרבנות לגמרי".

אך בני משפחתו לא הניחו לו לעזוב את הרבנות, והיה גביר אחד ר' יוסף מייזל"ל שהיה חתנו של הגר"י פיק יו"ע, שהוא שבטם שיתן קצבה בקיבועו למשפחתו על כל שיעבוד את הרבנות. והרמ"ש שיש בשם הרעיון הוא כממאצא שכל ר' אבל אמו של רע"א והסכימה לכך בשום אופן שיעזבו נשנת את הרבנות, באמורה שכיון שהגביר אל הפרשי ממזמון סכום גדול, חשבה שיתפרנסו בקביעות משפחתו ע"א, אלא הר הבטנים שמיד חודש יתחדשו יתן קצבה, אי אפשר לטמון על זה, כי מי יודע מה ילד יום. על דבר

מכון להורות נתן' הוצאת והפצת
כתבי רבינו בעל 'להורות נתן' זיע"א
- לקבלת העלון במייל וכן להערות
והצעות - נא לפנות לאימייל
mln0527157594@gmail.com

"וכל מי שיעזור להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובבא"

१९७१

۱۴۴۴ هـ

"יִרְבֵּה מִן זֵיתוֹן מִמֶּנִּי לְהִדְרֹסָתָם בְּרַחֲמִים

אֲהִיָּה לֹא לְמַלִּיץ יִישָׁר בַּעֲזָה"י הַכֹּל לְפִי רָצוֹן הַבּוֹדָא"

[illegible]

הלכות מלכים (פ"ב ה"ד) "לא נתאוו חכמים והנביאים לימות המשיח, לא שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בעקרים", ולא כדי שישנאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיהיו פנויים בתורה ותוכחה לא היה להם גונש ומבטל די שיוכו לחיי העולם הבא וכו', ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה כל המענידים מגויין כעפר, ולא היה עסק כל העולם לא לא דעת את ה' בלבד, ולפיכך יפני האדם חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישירו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר (שע"י ט"ז) כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" כע"כ", וחזי האהולה המוקוה שתבא עלי ידי משיח וצדקו וזולתו. והיינו "שבונו אל ה'", שהתשובה תהא לשם השם יתברך, לשם הרמת כבוד מלכותו.

אולם בימים אלה צריכים אנו ללמוד זכות על בני ישראל, והנה בסליחות (תפילות) אומרים "מקים מעפר דבין ואבין מאשפה". כמותר אלא תתן לבלה להפרה, אם בפקודין המצוות המורפה, על כל שפיעה חכמה ודבור אלא חמפה, וזכרה חיבתם לפנך אדוני האדונים, בין כך ובין כך קרואים לך בנים" – ויזכר על פי שטל למרץ סחרה בנו וגרשו מעל פניו, והבן הלך בחוצות ושוקים בגדיהם קרועים ובלואים, וסבב באשפתות מארץ משם גרם שיידי ואמל ופסלת להיות לא נתן נפשו, עד שבה אחד מאוהבי המלך אלא המלך, והוא יסתכל באשפתות כשפעה וביוין, ואף אם תרצה להענישו על גודל חטאו אבל הלא הווי הם חרפת המלך שבנו מנותולל באשפתות והשיבו המלך, הלא גרשת את בני מעל פני וחדל להיות בנו ואין הוא נקרא על שמי כי הוא זר אלא. והשיבו לו יעוצו, אבל אדוני המלך, אף אם אתה תכזרי כי הוא אינו בן, אבל מכל מקום אם ישאלו עובדי אורח מה הוא האיש הזה המוטל באשפה ובזיוין, אלא ישיבו להם שזוהו בן המלך, ואם לא יועיל כלום מה שתכריז שהוא אינו בן, כי הוא תמיד נקרא על שמו, ותנמשל, כי אף שישראל חטאו עד שהמלך יתברך שמו גרשם מעל פניו, והם מוטלים בלואים באשפה, אבל מכל מקום הקב"ה חיל להקים מעפר דבין ואבין מאשפה, היות כי בין כך ובין כך קרואים בנים, שכל בני העולם יאמרו תמיד שישראל הם בניו של הקב"ה, ואם כן בזיונם של ישראל הוא והשפלת כבוד מלכותו יתברך, וכבוד בני ישראל הוא כבודו של הקב"ה ואם כן בחרתה תצטרך לגאולה.

(מתוך הספר החדש דרשות לשבת שובה)

עד שלא היה שייך בהם סתירה.

המעניין בספרי רע"א וחת"ס, רואה את החילוק הגדול ביניהם, כי רע"א המציא אחריו חבלי קושיות בצידן עיניו, ואילו התחת"ס לעומתו כמעט ואין בסבספרו קושיות רבלי תירוץ. הסיבה לכל זאת, היא ידוע שהיה לו רגשא שחצו מומחצו, וכיון שהיה קשה לו לראת קושיתא, אזי עד שלא היה לו תירוצו נכון מכל הצדדים, אבא לבתבו, וע"כ הניח רחוק פמנים בצ"ע. אבל התחת"ס הסיפק לו את תירוץו צדק דחוקים, כפי שהוא עצמו בשרש (תשובותיו וראה י"ב קכ"ב) דשערי תירוץו אל נעלו, ובמקמא (דח"ס י"ב) כותב התחת"ס, "כי הדחוקים רובם אמתיים, אמנם השכליים וההמצאות רובם שקר, והם המנסים פני אמתו ורוממים לבעליהם להחזיק בשקר בתורת ה"י."

גם יש לומר הסיבה שהחז"ם התאמץ כ"כ ליישב את כל קושיותיו ולא להניחם בתורת קושיות – כי ההתח"ם כותב (בפי) בהאי לישנא: "ואלפ"ם קושיות מוגלגלים קושיות – כענינויות הרבים בבתי מדרשו של ר"ם, ואל"ם קלוגר שכלנו איז אתנו וידע עד מה"ל. ואזי מזה, כי ההתח"ם סבר שכל הקושיות הם באים מכה היצה"ר, לא ר"ה קפשויות היו צריכים להבין את התורה בקלות, ולא הקושיות באות רק מכה היצה"ר שרוצה להקשות את הלימוד. וזהו כונת אמרם (סנהדרין כד.) במחשביםיו השגיגנו זה תלמוד בבלי, כי הבבלי מלא בקושיות ופירויות, וזהו בחינת מחשבים מיהיצה"ר, משא"כ הירושלמי שכמעט אין בו קושיות, וזהו בחינת אור וקולוריו לעיניים. וע"כ שאלו הקושיות הן מכה היצה"ר, לכן כתב ההתח"ם ליישב את כל הקושיות, כדי לשבר את כחו של היצה"ר, כע"ז כותב הגה"ק ר' חיים ויטאל ז"ע על רבו האר"י"ל שהיה דרכו ללמוד בדרך קושיא בפלפול ובזיעה של מנוצה ולפלפל בכח, ר"י כי האר"י"ל רצה לשבר את הקליפות היוצאות מכה הקושיות שמערימים היצה"ר על הלימודים.

מענייני הרבצת התורה של רע"א ודאגתו הרבה שכל תלמידיו ידעו בדרך הישר והיטוב – סיפור כי רע"א היה לומד עם תלמידיו בעשירי יום תשובה "מכ"ה" ה' השבוע, וכמו אשר את התשובה, "ויעזר ידו על תעמלותו שלא ישוב עוד לזה החטא לעולם", הניח רע"א את ראשו על ידו כמו געגוע, ואח"כ שאל תלמידיו אם אפשר כלי ללמוד הלאה, והשביח בראי, ושאל האם כל אחד מהתלמידים כמ קיים את דברי הרמב"ם שיעשה ויחזק באופן שיעדי עליו ויודע תעמלות שלא חטא עוד, באמרו שבן זשן שאינו ברור לכל אחד בלבו שהק"ה יכול להעיד עליו שלא ישוב עוד לחטא הלאה, ואח"כ ללמוד הלאה. סיפור נוסף שבו אנו רואים כיצד אמר להם לביטוסים תומת דורא – פנע נשאל רע"א "כי קהילה אחת חתרה אמור להם" שלא ימתינו עליו בתפלת שמונה עשרה, והשיב להם בחאי' לינשא קדישא: "אפשר לשנות בתפלת ההתחנה על הרב בשעת התפילה, והכל מיסוד ותרומת הקדושה, ואם כן נעשה ח"ל לסור מדבריהם בקצוץ של יו"ה, כי כל התורה חלילה וחלילה, ודי לנו בזה שלא להוסיף גדרים מלבנו אף אם השעה צריכה לכך, אבל ע"פ א"ל לפחות מדברי רבותינו שהם קלוקלי רע"א".

(י"ג תשרי שנת תשס"ד לפ"ק בישיבת בין הזמנים שע"י בית מדרשינו)

ניתן לקיים צוואתו הק' ולהשתתף בהדפסת הספרים
וילזכות "למוליץ יושר" ול"זכות גדולה בזה ובבא" וכלשו

רבינו הגה"ק זי"ע א בצוואתו הק'

על ידי עמדות "נדרים פלוס" - "מכון להורות נתן"

פֿלֶן : 0548456694

אימייל: 9379651@gmail.com

"וכל מי שיתן ממון להדפסת הכתבים

אֱהִיָּה לֹו לְמַלִּיץ יוֹשֵׁד בַּעֲזָה"י הַכֹּל לְפִי רִצּוֹן הַבּוֹרָא"